

שיעור כללי

בענין נאמנות נשים וקטנים במקרים מיוחדים (משנה יד: וגמרא טו.)

נעסוק היום בעז"ה בדין נאמנותם של נשים וקטנים ופסולי עדות במקרים מיוחדים בהם אין אפשרות לעדות כשרה. הדברים נוגעים לכמה סוגיות חשובות ובהן נאמנות בענייני פגיעה בחסרי ישע וכדומה.

סוגיתנו

- ראה משנה יד: וראה גמרא שם למטה: 'על פי עדים' עד טו. למעלה 'אימא לא צריכא'.
- וראה את דברי הרמב"ם בפירוש המשנה ואת דבריו בפרק ח' מהלכות נזקי ממון הלכה יג'.
- וראה מה שכתב הרא"ש בסימן יט'.
- וראה חידושי הרש"ש על המשנה
- וראה בביאור דברי הרמב"ם מה שכתב בספר מרומי שדה לנצי"ב.
 - וראה מה שכתב בזה בתרומת הדשן סימן שנג'.
 - והשווה עוד לדברי מהר"ק בתשובה סימן קעט'.
 - וראה עוד שיטה מקובצת כאן.
- ובדברי הרא"ש ראה שולחן ערוך שם ושער המשפט שם.
- וראה עוד מה שכתב בים של שלמה סי' מא'.

סוגית הגמרא קידושין עד.

- וראה גמ' קידושין עד. 'שלשה נאמנים על הבכור' וראה תוספות הרא"ש שם וחידושי הר"ן שם.
- וראה ירושלמי שם
- וראה רוקח סימן תח'.

מקורות נוספים

- ראה רמב"ן גיטין ב: בענין 'וספרה לה'.
- וראה גמ' קידושין פא. בענין מלקין על לא טובה השמועה.
- וראה שו"ת חקקי לב למהר"ח פלאג' יו"ד מו' בענין פגיעה על ידי מלמד.

רמב"ם על משנה מסכת בבא קמא פרק א משנה ג

ובעדות עדים בני חורין ובני ברית, אבל לא בעדות עבדים או גוים, לפי שהיה עולה בדעתינו שאין להקפיד בעדי הנזקין לרוב מקריהם ומיעוט האפשרות שתהיה שם עדות גמורה לפי שרוב ההכאות בין בני אדם וגם בין הבהמות על הרוב נעשים בפני המון העם והעבדים והגוים, לפיכך השמיענו שאין מקבלין בזה אלא כשרים ככל עדות.

רמב"ם הלכות נזקי ממון פרק ח

אין הנזקין משתלמין ואין חייבין בכופר ואין הבהמה נהרגת אלא בראיה וברורה ובעדים הכשרים להעיד, שלא תאמר הואיל ואין מצויין באוריות הסוסים וברפת הבקר וגדרות הצאן אלא העבדים והרועים וכיוצא בהן אם העידו שבהמה זו היא שהזיקה את זו שומעין להן או אם העידו קטנים או נשים שאדם זה חבל את זה או העידו בשאר נזקין סומכין עליהן, אין הדבר כן, אלא לעולם אין מחייבין ממון על פי עדים עד שיהיו עדים הכשרים להעיד שאר עדיות ויעידו בבית דין ויחייבו בית דין המזיק לשלם.

רש"ש מסכת בבא קמא דף יד עמוד ב

והנשים בכלל הנזק. לכאורה זה ה"ל לשנות במשנה הקדומה המדברת בתנאי הניזוקים והמזיקים שאין בהם מעילה שהן של ב"ב ונ"ל משום דהכא דקאמר וע"פ עדים כו' בני ברית אתיא למעוטי נשים נמי דפסולות לעדות אבל במשנה דלעיל דאמרה נמי תנאי דב"ב גם נשים בכלל להכי קאמר הכא והנשים בכלל הנזק ור"ל דשם הויין בכלל ונכון בעז"ה:

מרומי שדה מסכת בבא קמא דף טו עמוד א

בני חורין למעוטי עבדים, בני ברית למעוטי עכו"ם. עי' בהרא"ש ביאור למאי נצרך למיתני. ועי' פי' המשניות להרמב"ם דלא בא ללמדינו דיני עדות, אלא דס"ד דבדברים כאלה שנעשה במקום אנשים כאלה כשר אפילו עבדים ועכו"ם קמ"ל, והכי כתב בהל' נזקי ממון פ"ח

הי"ג. וא"כ ביאור הצריכותא דס"ד דנהי דעפ"י דין פסולים מה"ת אפילו נאמנים שלא ישקרו, מכ"מ גזירת הכתוב הוא. וכאן אפילו נכשיר מצד התקנה, הא מיהא בעינן שיהיו ראויים להאמין להם. ומטעם זה יש מקום לחלק דעבדים אין להם יחס, ע"כ בחזקת שקרנים ופוזחזים הם, נגד זה עבדים בני מצות ומוזהרים שלא לשקר משא"כ גוים:

ומכאן למדנו הא דא"י בחו"מ סי' ל"ה דבמקום שאין אנשים רגילים סומכים על נשים, שהרי איצטריך למיתני דבזקין אין סומכין בשביל זה על גוים ועבדים, וכ"כ הסמ"ע סי' ת"ח סק"א.

תורת הדשן סימן שג

תשובה: יראה דהאי דינא בחזקת המקומות תליא מילתא כמו שאבאר, אם מוחזקת לאה בהני מקומות ורחל אתית לאפוקי מינה אין לאה צריכה אפילו שבועה להכחיש העד של רחל. ואף על גב דרוב גאונים פסקו דנשבעים שבועה דרבנן אפי' על הקרקעות, הכא הואיל ואית לה ללאה שתי נשים מעידות כדבריה פטורה. ואף על גב דבעלמא אין עדות אשה כלום, בנדון זה דאינהו רגילי למידק טפי מאנשים מהימנינן להו שפיר. וכן מצאתי הועתק מפסקי גדול דנאמנות הנשים להעיד לאלמנה אלו הבגדים לבשה בהן בחיי הבעל, משום דאין האנשים רגילין להסתכל בבגדי הנשים, והביא ראייה מהא דאמרי' ג' נאמנים על הבכור חיה לאלתר. הא קמן דבמילי דלא רגילי האנשים למידע מהמנינן לנשים, אפי' לאפוקי ממונא כי התם בבגדי אלמנה. ונראה דבמקומות בהכ"נ של הנשים נמי אין האנשים רגילים לידע איזה מקומה של אשה זו ואיזו של זו. ונראה להביא ראייה עלה דמהמנינן לנשים כה"ג, מהא דאמרינן בפ"ק דב"ק /דף טו ע"א/ סיפא איצטריכא ליה בני חורין למעוטי עבדים בני ברית למעוטי נכרים שפסולים לעדות על הניזקין. וקאמר התם וצריכא דאי אשמעינן עבדים משום דאין להם חיים, ואי אשמעינן נכרים משום דלא שייכי במצות. וכתב רמב"ם בס' נזיקין פ"ח וז"ל: אין הניזקין משתלמת אלא בעדות ברורה, שלא תאמר הואיל ואין מצוין בארוות סוסים וברפתות הבקר אלא העבדים והרועים יהיו נאמנים אם יעידו שהבהמה זו הזיקה את זו, וכן אם יעידו קטנים או נשים שאדם זה חבל בזה או בשאר נזיקין נאמין להו עכ"ל. דנראים דבריו של רמב"ם שרוצה לתת טעם למה הוצרכו לגבי נזיקין להוציא עבדים ונכרים מכלל עדות טפי מכל התורה כולה, דמילתא דפשיטא היא דפסולין לעדות, ואהא יהיב טעמא דס"ד דנהימנינהו משום דאין מצוין שם אלא הן. ועדיין ה"א דוקא הני משום דלית להו חיים או לאו בני מצות נינהו, אבל נשים וקטנים דאית בהו הני תרי נכשור להו, דהרבה פעמים נמי אין עדים כשרים מצוין גבי חבלות נזיקין, קמ"ל רמב"ם דבעינן עדות ברורה, כך נראה לפרש דעת הרמב"ם. ואף על גב דאשירי מפרש התם תרי טעמי אחריני, אמאי צריך לפרש התנא גבי נזיקין טפי דעבדים ונכרים פסולים לעדות, מ"מ אית לן למימר דלא פליגי אטעמא דרמב"ם, דמר אמר טעמא ומר אמר טעמא כדכתב איהו גופא בפ' הפרה /ב"ק מו ע"ב/ אהני פרושים דפרשו הגאונים אהא דקאמרינן נזקין לתובע תחילה. והשתא כיון דשמעינן מן התנא דסברא לומר דכל היכי דהפסולים שכיחי טפי מן הכשרים יש להכשיר הפסולים, אף על גב דמסיק התנא דלא נכשרינהו אית למימר הני"מ גבי נזיקין, משום דאי הימנינהו א"כ לא שביק חיי לכל בריה, דכל חשוד גזלן ישכיר עבדים או נכרים או יפתה נשים או קטנים שיעידו לו שחבירו או בהמת חבירו הזיקו בק' מנה בכל יום. אבל לעולם נימא במילי אקראי כגון בגדי אלמנות או מקומות בהכ"נ של נשים יש לנו לתפוס סברת התנא דיש להכשיר הפסולים, ולכך אין לאה צריכה לישיבע כלל נגד העד שהרי יש לה עדות כנגדה. ואפילו אם היתה רחל מוחזקת במקומות ולא היה לה שום עד המסייע לה, היתה לאה מוציאה מידה בעדות שתי נשים כדפרישית. אמנם אם היתה רחל מוחזקת וגם העד מסייע לה מקיימין המקומות בידה. ואף על גב דאית ללאה שתי נשים, מ"מ הוי כפלגא ופלגא.

שו"ת מהרי"ק סימן קעט

ועוד שהרי מצאתי כתוב במקום אחר בשם ר"ת ז"ל (ג) ואשה או קרוב נאמנים על זה וכן בכל דבר קטטה שאין עדים רגילין להיות בדבר מזומנים וכן למוסר מאומד נאמנים עליו לפי שכשהלשין לא היו שם עדים עכ"ל הרי לך בהדיא דלכל דבר קטטה אשה או קרוב נאמנים עוד נמצא בתשוב' שאלה סביב המרדכי בפרק החובל ז"ל נשאל נשאלנו על דבר הריבות והמחלוקת והחרופים אם הנשים והקרובים יכולין להעיד ודאי הוא דנאמנת אפילו בדבר שיש בו ממון כדאמרינן התם החיה נאמנת לומר זה בכור אפילו יש בו הוצאות ממון ה' סלעים לכהן עכ"ל.

שיטה מקובצת מסכת בבא קמא דף טו עמוד א

בני חורין למעוטי עבדים. כתב הרמב"ם ז"ל פרק ח' מהלכות נזקי ממון דאיצטריך לאשמועינן הכא הך דינא שלא תאמר הואיל ואין מצוין בארוות הסוסים וכו' עד ויחייבו בית דין למזיק לשלם. וכן הדין בכל עדות ממון שבעולם אף על פי שהוא דבר שאין דרכם של בני אדם כשרים ליכנס באותם מקומות כגון מקומות שהם מושב מיוחד לנשים לבד בעזרתיהן אין מקבלין עדותן כלל לא לענין חזקה ולא לענין שום טענת ממון לפי מה שכתב הרמב"ם ז"ל. הר"מ מסרקסטה ז"ל.

שולחן ערוך חושן משפט הלכות נזקי ממון סימן תח

אין הנזקים משתלמים אלא בראיה ברורה ובעדים כשרים.

שער משפט סימן תח

[א] אלא בראיה ברורה. כן הוא במשנה בפ"ק דב"ק (יד, ב) על פי עדים בני חורין בני ברית, ומפרש השי"ס (טו, א) בני חורין לאפוקי עבדים בני ברית לאפוקי עכו"ם. וכתב הטור ופירש ר"י דאשמועינן בזה דאפילו שור של עכו"ם שנגח לשור של ישראל אין דנין אותו אלא בעדים כשרים, עכ"ל. וכ"כ הרא"ש שם (סי' י"ט) והביאו הסמ"ע. אמנם ראיתי להרא"ה בספר החינוך מצוה קצ"ב גבי שלא לגלות ערות אחותו שכתב שזאת מן העריות שנצטוו עליהם כל העולם הן ישראל הן שאר אומות, וסיים שם: וכלל זה יהיה בידך שכל מה שנצטוו האומות שכל זמן שהם תחת ידינו עלינו לעשות דין בהם בעברם על מצוותם, וכבר כתבתי למעלה בסדר וישמע יתרו שהדין שלהם לעולם היה מיתה בין מזידין בין שוגגין ושאר צריכין התראה אלא שני עדים צריכים והודאת פיהן ומן הדומה שאע"פ שלא היו כשרים להעיד על ישראל ראויים היו להעיד זה על זה וכן הורה זקן, עכ"ל. וא"כ כיון דעידי עכו"ם נאמנים להעיד על עכו"ם לדונן מיתה כל שכן דעידי עכו"ם נאמנים על עכו"ם להוציא מהם ממון, כדאמרינן בס"פ הגוזל בתרא (ק"ט, א) ממון מסור רב הונא ורב יהודה חד אמר מותר לאבדו ביד וחד אמר אסור לאבדו ביד, מאן דאמר מותר לאבדו ביד לא יהא ממונו חמור מגופו ומאן דאמר אסור לאבדו

ביד דלמא הוי ליה זרעא מעליא וכתוב יכין רשע וצדיק ילבש, וא"כ הכא כיון דעדי עכו"ם נאמנים על עכו"ם לדון אותם מיתה כל שכן דנאמנים להוציא מהן ממון דלא יהא ממונ חמור מגופם, וגבי עכו"ם לא שייך טעמא דיכין רשע וילבש צדיק.

איברא במה שכתב הרא"ה שם דצריכין שני עדים תמוה לי טובא דהא בפרק ד' מיתות דף נ"ז ע"ב איתא דבן נח נהרג בדיין אחד ובעד אחד מפי איש ולא מפי אשה ואפילו קרוב, וכן פסק הרמב"ם בסוף פ"ט מהלכ' מלכים. ואולי הרא"ה ס"ל דדוקא ע"פ עד אחד כשר נהרג אבל ע"פ עכו"ם ושאר פסולים בעינן דוקא שנים. ובאמת גם לשון הטור שכתב דשור של עכו"ם שנגח לשור של ישראל אין דנין אותו אלא בעדים כשרים אינו מדוקדק דמשמע מדבריו דבעינן דוקא שני עדים כשרים, ולפענ"ד נראה דסגי אף בעד אחד כשר כיון דמבואר בש"ס בפרק ד' מיתות דבן נח נהרג ע"פ עד אחד כל שכן דמוציאין ממנו ממון ע"פ עד אחד דלא יהא ממונו חמור מגופו וכמבואר בסוף פרק הגוזל בתרא (שם). וכן יש להוכיח מדברי ר"י גופיה שהביא הטור דפירש הא דאשמועינן במתניתין דבעינן בני ברית קמ"ל דאפילו שור של עכו"ם שנגח שור של ישראל אין דנין אותו אלא בעדים כשרים, ואי אמרת דבעינן דוקא לענין הוצאת ממון שני עדים אף דנהרג ע"פ עד אחד א"כ הא דדחיק בפ"י דב"ק (יד, ב) בהא דנקט במתניתין ע"פ עדים לאפוקי מאי ומסיק דאידי דנקט בני חורין ובני ברית נקט נמי ע"פ עדים, ומאי קושיא דלמא נקט ע"פ עדים לאשמועינן דאף בשור של עכו"ם שנגח לשור של ישראל בעינן שני עדים דוקא דהכי משמע פשטא דלישנא דע"פ עדים משמע שני עדים, אלא ודאי דלענין שור של עכו"ם שנגח לשור של ישראל סגי בעד אחד לבד וכמו שכתבתי דלא יהא ממונו חמור מגופו. ומה מאוד תמיהני על השי"ך ביו"ד סי' קנ"ח סק"ב שהביא בשם הבי"ד ודרכי משה (הארון סק"ב) דהא דאמרינן (ע"ז כו, א) העכו"ם לא מעלין ולא מורידין היינו שאין מצוה להורידן אבל אין איסור בדבר אם עוברים על מצוות יע"ש, והא מבואר לעיל בסי' שמ"ח ס"ב דגניבת וגזילת העכו"ם אסור ולרוב הפוסקים שם אסור מדאורייתא כמו שכתב השי"ך שם (סק"ב), ואי אמרת דמותר להורידן היאך יהא ממונו חמור מגופו, לכן נראה עיקר כשיטת הט"ז ביו"ד שם (סק"א) דאסור להורידן ולכך גם גזילתו אסור.

ים של שלמה מסכת בבא קמא פרק א סימן מא'

ומכל מקום שני אנשים שבאו לפני בית דין, והכאה היתה ביניהם. רק שזה אמר אתה הפושע ומתחיל. והשני אומר להיפך. וכן לענין חירופים וגידופים. שאחד אמר אתה התחלת להוציא דופי ושם רע עלי, ודברת כך וכך, והשני טעון התחלתך גרמה שדברת לי אלף גידופים כנגדם מקודם. אז אמרינן, מאחר שהוא במקום שרגילין להיות הפסולים. נאמנים אפילו אשה וקטן שיש לו דעת. אף שלא הגיע לכלל י"ג. דומיא דחיה, שהיא גם כן נאמנת לאלתר גבי שני זכרים מי הבכור. או אחד זכר ואחד נקבה, מי נולד קודם. דהא ע"כ אחד נולד מקודם. רק ספק הוא לפנינו. על זאת והדומה לו נאמנים. וכן גבי שור שנגח הפרה ונמצא עוברת בצדה, ואין ידוע כו'. גם כן נראה שנאמנים אפילו הפסולים, במקום שאין רגילים להיות שם כשרים. וכהאי גוונא נראה במסירה, היכא שאינו ידוע כמה הזיק. והמסור בעצמו אמר איני יודע כמה. אף שגם כן הנמסר אינו יודע כמה הזיק הגיע לו ממסירתו, כגון שהשר קנס אותו, ויכול להיות שאף בלא מסירה היה מקנס אותו. אבל לא כל כך הון רב. אם יש עדים אפילו פסולים יכולים להעיד. מאחר שאין דרך להיות אצל המסירה אנשים כשרים, חוץ מגוים, שכל פיהם דבר שוא ומרמה. שבשום ענין אינם נאמנים. ומי"מ יחרים הדין על התובע, שלא עשה שום ערמה בעולם עם העדים. וכן גבי אלמנה שיש לה בגדים. שיכולין הנשים להעיד אילו הבגדים לבשה בחיי הבעל, נאמנים אפילו להוציא. מאחר שאין האנשים רגילין להסתכל בבגדי נשים. דהא ע"כ היו לה בגדים בחיי בעלה. ולא היתה הולכת ערומה ויחפה. אלא דלא ידעינן איזה בגדים. וגם היתומים לא טענו ברי את לקחת אחר מיתת אבינו. אם כן אף הפסולים כשרים, במקום שאין רגילים הכשרים. וכן לענין מקומות בית הכנסת של נשים. שיש לאשה אחת עדות על החזקה, שמקום של אבותיה הוא. הסברא נותנת שאין זה כשאר עדות לאפוקי ממון. רק לאחזוקי בדירה. בפרט בענין זה לא רגיל להיות עדים זכרים וכשרים. ואם יש לאשה אחת עד כשר, ולאשה אחרת שני פסולים. נראה לי שהאחד עדיף. משום דעד אחד כשר מן התורה לשבועה. מה שאין כן אפילו במאה נשים.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף עד עמוד א

אמר רב נחמן: שלשה נאמנין על הבכור, אלו הן: חיה, אביו, ואמו; חיה - לאלתר, אמו - כל שבעה, אביו - לעולם; כדתינא: יכיר - יכירנו לאחרים, מכאן א"ר יהודה: נאמן אדם לומר זה בני בכור, וכשם שנאמן לומר זה בני בכור, כך נאמן לומר זה בני גרושה וזה בן חלוצה; וחכמים אומרים: אינו נאמן.

תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף עד עמוד א

חיה לאלתר ואמו כל שבעה. כולוהו ילפינן להו מדחזינן שהאמינה תורה לאב להעיד על בנו ובכור אף על פי שהוא קרוב לפי שרגיל האב להכיר בבניו יותר מאחר ילפינן נמי מיניה להאמין חיה לאלתר ואמו כל שבעה לפי שאין רגיל לידע אחר שהוא לשם.

הר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף לא עמוד א

נאמנת חיה לומר זה כהן וזה לוי. ארבע נשים שילדו בבית אחד אשת כהן ולוי ונתין וממזר ולא מדינא אלא דהימנוה רבנן לפי שעל הרוב אי אפשר בענין אחר:

ספר הרוקח הלכות טריפות סימן תח

עד אחד נאמן. הבוזק ואומר כשר או אסור. או אשה שאומרת הדחתי ומלחתי הבשר והדחתי כראוי נאמן. דקיימא לן עד אחד נאמן באיסורין בפרק (ב') [א'] דגיטין (דף פז) [דף ב] ובפרק הניזקין וביבמות בריש האשה רבה (דף ק) [דף פז] גבי טבל והקדש ובקידושין בפרק האומר לחבירו [דף סה] מפני שבידו הדבר אבל אם אחד אומר יינך נסך או בשר זה אסור ובעל היין או הבשר שותק הרי מאמינו אבל אם אמר איני מאמינך אינו נאמן כדמשמע בפרק האשה רבה ובפרק האומר לחבירו מאחר שהיו בחזקת היתר אבל דברים שבחזקת איסור נאמן לאסור ואם בידו לתקן אפי' בדבר איסור נאמן להתיר ואשה נאמנת דשייכא בה כמו בכתובות בפרק המדיר וספרה לה וחיה ודיין ומוכר ואביו בפרק בת' דקדושין (דף עב).

רבי בא בשם רב חסדא שלשה הן שהן נאמנין על אתר חיה ושיירה והמטהרת חברותיה. חיה [בראשית לח כח] ותקח המיילדת ותקשר על ידו שני לאמר זה יצא ראשונה

חידושי הרמב"ן מסכת גיטין דף ב עמוד ב

עד אחד נאמן באיסורין. פי' רש"י ז"ל שכל אחד האמינתו תורה על הפרשת תרומה ונקור בשר וגיד הנשה ושחיטה, וי"מ משום דכתיב וספרה לה לעצמה, וק"ל התם הא איתחזק איסורא שאפילו פירסה נדה עמו במטה או שילדה סופרת לעצמה ונאמנת על טבילתה וניגמר מינה דעד אחד מהימן אפילו איתחזק איסורא, אלא שאני התם שמתוך שנאמנת לעצמה נאמנת נמי לבעלה אבל בשאר עדיות מנא לן, אי נמי התם אי אפשר שתביא עדים לפסיקת זבתה ונדותה ולספירתה ולטבילתה לפיכך האמינתה תורה ואין למידן ממנה לשאר עדיות כלל שאין דנין אפשר משאי אפשר.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף פא עמוד א

אמר רב: מלקין על לא טובה השמועה, שנאמר: אל בני כי לא טובה השמועה. מר זוטרא מותיב לה אפסירה על כתפיה, ומקרי ליה אל בני.

חקקי לב יו"ד מו

ולערין
כנס נגה דטע' דטע' נמי
לנהי' רחיה להכסיר עדי' אשה
וקטן כענין כצין ל"ד דהיינו אס
ובה הענין טעם היה הן: או סלמד לנשים ינחמד
כסם והעדו' טעמיה ענשן כולון טכח' הרב"ן
חקקי לב עמוד מס 166 א פאלאג'י, חיים בן יעקב הודפס עיי' תכנת אוצר החכמה

סימן מז

שאלה

תעשה גר'טע' היה תלמד בחצר' ח"ח יע"א לית' כ"ד לחינוק' וזוה כמו טחי טע' על התלמד הלנה קול טע' שיהרעטו עליו איך הוטיס ידו התלמד הלנה להנח אחד ונגע כיווחו מקום יען כי ינח זה הקול בעיר נועדו חמוני ופקדי ח"ח ס"י צפני מעלח טד קטיטא ת"ור וחקר ורטע על אוחוקול ולא היה בו כדי טביעה לטלקוח אומנוחו והניחו אוחו להיות תלמד ומאוחו זמן עד היום הזה היה לומד לתלמידי'ו לאשר היקה בלמנה אוחו. והנה כהיום הזה ינח עוד פעם אחרת קול הכרה בעיר טע' כן לנער אחר שאינו חלמילו ויטכו כ"ל על הדבר וקראו לנה הנער שהוא פחות מכן י"ג סנה כעדין אינו נר מנין וזה אחר בכניה' איך התלמד הזה כהיחו נביחו כיום טורים סלח י"ד למטה מטכורו סל הנער הזה ונגע בעירוטו ע"ג המלכוטיס סלו וטוט עטה כן עוד פעם כניח ביום ח"ח סל פאח ג"כ נביחו והמר עכור ז' טכועות בהיח קורח החלמיד הנער הלנה עס רבו מסכת סנה וקרא הגמ' כדפ"ח ע"א כל החניה ידיו כנגד פניו סל מטה כ"א כוסר נכריחו סל אברהם אבינו ע"ס מה עטה הנער הזה כחכ בכחב ידו כחינה אוח ע"ס התלמד והנה הוא בענמו לתלמד הנו' כינו לכינו עכ"ד רנער הלנה והתלמד מנה"ס ככל זה ואומר טמעולס לאנגע בו כלל והרריה סכסני פעמים טנה לכיחו היו באוחו ניח הרכה בני אדם אנטים כטרים לעדות ואין ייחן סלח ראו דבר זה, וגס במכחב לא נחן בידו אינר' כלל כלל לא וטופס טע"י סיס נו עס אכי אער' הנה קנח טנאה כי אבינו לימדו טיחמ"ר כן, והנה בעטה כעכור זה הקול פינח עליו רוניס קנח חמוני הזמן להעביר לתלמד זה מאוחניהו וקנח חמוניס עס טכע"טיה חמוניס בידס טלח לסלקו ובי"ד הזמן נוטיס אחר תקנח חמוני הזמן כי יכולי' לסלקו נפי הדין בעבור זה יורנו התורה מטפט אמת בלמנו וטכע"ה

נחשו' כ' כ'אן יפ היסד' לכו' ויחיו' בקונפי' תהטמטוח אטר נטו'ס' תקורה חנה כס"ד (דנחמנה טנטיס להפיד לסלמנה חלנו סכגליס לכסם נהס כחיי הכעל טסו' דאין האנטי' רניליס לדקדק כגלי' סנטי' והכני' ראיס כו' והכני' דכריו כד"ת כרס' סר סימן ל"ה ונהגה סס פי"ד כסס עהריק'ו סר קע"ט כסס ר"ח טהקנח קדמו' דאפי' אשה יחידה' או קרובנאמניס להע"ד טראו טהכה' וכן קטן כדאיח' החס ומטריס כס הטעס למי סאין הענזי' להנפין כטרים טחזו' נזה והסין כחכני' ח"ח דקודכ לטע"ד ועוד מ"ן כמ"א כסס ר"ח וד"ל ואסס או קרוב נאמני' ע"ז וכן ככל' נר קסט' סאין עדי' ונלי' כדנר להיות טזומנין וס"ס מור"ט סס כד"ת וכ"כ הכלכו סימן ק"ו חקנת רנמ"ה וכ"כ כס' חלמני' פי' עטה יחסי' דכלל טקום סאין אנטים דניל'ן לסיח טטיס נאמנות וכו' חארי' נז' ה"ה' ס"ס' וכו' וכו' וכו' וכו' וכו' סס נח"מ סימן ל"ה הנני' אוח ה' וד"ל ססס יחדי' או קרוב או קטן להנין בענין הנאוח וכיוניח ח"ח או סלר קטנות ומסירות למי סאין דרך להנפין כדים כטרים לנח והין הפנתי להנפין וי"ח סלח הנאוחו כסום טקום פחיו מכין ועוסקין מן הדין ע"ס פ"ח הנגס בדורינו כססע' גריכה לכך וסו"ד כי רנ ככזע נכו' וכומר למנדר מילח' לנד'ן סחטוד לכל חסמה כדין קל ולהנקוחו טכו' על לח טובה טמועה נמוקי הרמ"ס סימן כ"ח וכ"כ טהרי' קו' סו' נ"ג וקע"ט כסס ר"ח ור"ג' מר וכחכ תהר' ד"ב כחשו' כ"י סימן וי"ו דאע"פ טטהרי' קו' טורס נ"ג מטהמ' ברנר כטורס קע"ט חסס נהי' ע"י דאש' וקרוב נאמני' וכן עיקר' וכן סחס כע"ל חספה יע"ס וכ"כ הלני' כס יפ"ט **אי"כ** בני' נתי אס נחמד כחלמד כלי' סו' עס נהניס כעין פ"ג לנטיס ככחכ חרדכין כחשו' סג"ל או עס חרי' וקוח' טנעח חחיה חיון טנוי' סס בני אדם אנפי' כטרים לעדות קראס כודלי' די' להאמין ולקנל העדות מהנטיס וקנטיס ועדין טי"ח חמ"ט הרנניס הג"ל בענייני סהכהוח ומרופין דאין רגיל'ות לסמנ' סס אנטים כטרים לעדות וכ"ס סאין ענאי כו' וכ"ס וק"ו נביח סחלמוד לנטיס או לקנטיס סאין נמנאין סס אנטים גדולים כפניס הכדים לעדות כי בודלי' נר' להכסיר כדוח נטיס וקנטיס בענין זס

חקקי לב עמוד מס 167 א פאלאג'י, חיים בן יעקב הודפס עיי' תכנת אוצר החכמה